

Recenzja

pracy doktorskiej Pani mgr Anny Lady pt. „Korelaty psychospołeczne sukcesu zawodowego pracowników korporacji” napisanej pod kierunkiem naukowym Pana Prof. dr hab. Ryszarda Bery

Trafność i aktualność podjętej problematyki

Praca zawodowa stanowi nieodłączną i znaczącą formę aktywności człowieka, toteż trudno się dziwić, że wciąż jest badana i analizowana. Autorka zajęła się szczególnym obszarem pracy, jakim jest funkcjonowanie człowieka w korporacji. Tematyka korporacyjnych organizacji biznesowych nie była dotychczas wnikliwie podejmowana na gruncie pedagogiki. Życie korporacji i związane z nim problemy zawodowe pracowników nie są więc rozpoznane przez pedagogów. Zajęcie się tym zagadnieniem przez Panią mgr Annę Ladę należy uznać za prekursorskie i ważne, bowiem współcześnie korporacje są coraz powszechniejsze. Coraz liczniejsze też są zasoby ich pracowników. rzadko jest podejmowana przez pedagogów, tymczasem Autorka rozprawy za główny obiekt swoich dociekań badawczych uznała sukces zawodowy pracowników pracujących w korporacjach i jego korelaty. Z treści rozprawy wynika jednak, że korelaty interpretuje jako czynniki wyznaczające (warunkujące) sukces zawodowy. Korelat jest natomiast przedmiotem wzajemnie zależnym. Jeśli tak, to trudno niektóre badane przez Autorkę uwarunkowania sukcesu zawodowego uznać za uzależnione od niego (np. płeć). Trafniejsze więc byłoby rozpoznawanie uwarunkowań lub wyznaczników sukcesu zawodowego.

Za szczególną wartość tej rozprawy uważam humanistyczne, personalistyczne spojrzenie na pracownika korporacji biznesowej. Korporacja jest bowiem organizacją, która jest zorientowana głównie na rezultaty ekonomiczne, a jej pracownicy są usytuowani w ściśle zorganizowanej strukturze wymagającej przestrzegania szczegółowo określonych procedur,

podporządkowanej osiągnięciu zysków. Występują tam specyficzne warunki pracy, jak również specyficzne okoliczności osiągnięcia sukcesów. Sukces zawodowy niezależnie od formy organizacyjnej, w której uczestniczy człowiek, powinien być jego udziałem, z uwagi na wiele funkcji, które spełnia zarówno w pracy zawodowej, jak i poza nią. Jest doświadczeniem pozytywnym, dla wielu pracujących jest czynnikiem stymulującym i motywującym do wysiłku, odpowiedzialności, często stanowi cel aktywności zawodowej, często też wiąże się z sensem pracy, przynosi zadowolenie i satysfakcję. Brak sukcesów prowadzi zazwyczaj do stagnacji, braku zadowolenia z wykonywanej pracy, często redukuje wiarę we własną sprawczość zawodową pracownika. W korporacji doświadczanie sukcesów zawodowych jest szczególnie znaczące.

Dysertacja doktorska Pani mgr Anny Lady, w której Autorka podejmuje problem sukcesu zawodowego pracowników korporacji dotyczy aktualnych i ważnych problemów współczesnego świata pracy. Należy liczyć się z tym, że coraz więcej podmiotów gospodarczych będzie miało cechy korporacji, tym samym wzrastać będzie liczba zatrudnionych w nich osób. Problematyka funkcjonowania człowieka w korporacji nie jest wystarczająco dobrze rozpoznana, toteż podjęcie badań na ten temat uważam za wartościowe i pożądane zarówno dla teorii jak i praktyki gospodarczej, przede wszystkim jednak pedagogicznej.

Z zadowoleniem należy więc przyjąć badania podjęte przez Panią mgr Annę Ladę, które przyczyniają się do rozpoznania niektórych mechanizmów funkcjonowania pracowników w korporacjach, złożoności i uwarunkowań ich aktywności zawodowej, w tym roli i postaci sukcesu zawodowego w świetle wypowiedzi pracowników zatrudnionych na różnych szczeblach korporacji.

Konstrukcja rozprawy

Tekst rozprawy liczy 254 strony. Bibliografia zawiera 212 pozycji zwartych i artykułów naukowych i popularno – naukowych. Szkoda, że są w niej zawarte wyłącznie źródła polskojęzyczne, bowiem tematyka pracy wręcz prowokuje do sięgnięcia do rozważań prowadzonych za granicą, szczególnie w krajach o dużych doświadczeniach w zakresie gospodarki kapitalistycznej i działalności korporacyjnej.

Praca składa się ze wstępu, siedmiu rozdziałów, podsumowania, bibliografii i trzech załączników. Trzy pierwsze rozdziały stanowią szczegółową analizę zagadnień kluczowych dla tematyki rozprawy – pracy zawodowej, sukcesu zawodowego oraz uwarunkowań sukcesu

zawodowego. Kolejny rozdział stanowi omówienie koncepcji badawczej Autorki, a następne trzy zawierają prezentację uzyskanych rezultatów przeprowadzonych badań empirycznych. Układ pracy jest tradycyjny, klasyczny, przy czym jest ona kompletna i spójna. Można w niej wyodrębnić trzy części – tzw. teoretyczną, koncepcję badawczą oraz prezentację wyników przeprowadzonych badań.

Omówienie i ocena treści pracy

Część teoretyczna stanowi dojrzałe wprowadzenie do pracy, zawierające trafnie dobraną, znacząca kluczową dla tematyki rozprawy problematykę. Składa się ona z trzech rozdziałów, z których każdy poświęcony jest kluczowemu dla rozprawy zagadnieniu: pracy zawodowej (rozdział I), sukcesowi zawodowemu (Rozdział II) i psychospołecznym uwarunkowaniom sukcesu zawodowego (Rozdział III). Autorka swoje rozważania prowadzi wielowątkowo, dotyka licznych zagadnień ważnych w tej pracy, przy czym ich związek z głównym tematem jest zróżnicowany. W niektórych przypadkach jest on wręcz marginalny, czego przykładem jest dość szczegółowe przedstawienie coachingu.

Autorka wykazała dobre odczytanie w polskojęzycznej literaturze przedmiotu i znajomość poglądów badaczy zajmujących się podjętą w dysertacji tematyką, co wykazała w licznych cytowanych źródłach, do których się odwoływała. Do tej części rozprawy mam dwie uwagi - pierwsza dotyczy pobieżnego przedstawienia korporacji, a ta przecież stanowi jedno z kluczowych zagadnień rozprawy. Druga natomiast wiąże się z niestety dość częstym odsyłaniem czytelnika do tekstów, których nie zawiera bibliografia. Jako, że w przypisach jest przedstawione jedynie nazwisko autora przywoływanego tekstu i rok wydania trudno dotrzeć do źródła.

Projekt badań własnych jest kompletny, przejrzysty, poprawny metodologicznie. Podporządkowany jest celowi nadrzędnemu postawionemu przez Autorkę - zweryfikowaniu zależności między sukcesem zawodowym pracowników korporacji a wybranymi czynnikami psychospołecznymi. W celu zgromadzenia niezbędnej wiedzy do realizacji postawionego celu Autorka sformułowała problemy badawcze – diagnostyczne i zależnościowe.

Główne problemy diagnostyczne zawarte zostały w pytaniach:

1. W jaki sposób postrzegają sukces zawodowy pracownicy korporacji oraz jak osiągają własne osiągnięcia w pracy?

2. Jaki jest charakter czynników psychospołecznych warunkujących sukces zawodowy: motywacji wyboru zawodu i pracy w korporacji, motywacji pracy i osiągnięć zawodowych oraz aspiracji zawodowych?

Problem zależnościowy ogólny przedstawiają się następująco:

1. Jaka jest zależność pomiędzy sukcesem zawodowym a czynnikami psychospołecznymi badanych osób?

W ramach tego problemu sformułowane zostały problemy szczegółowe oraz do każdego z nich hipotezy badawcze oraz zmienne.

Autorka adekwatnie do postawionych problemów zastosowała badania sondażowe przy wykorzystaniu autorskiego, bardzo rozbudowanego kwestionariusza ankiety zawierającego różne rodzaje pytań i zadań. Uzupełniająco Autorka zaplanowała przeprowadzenie wywiadów.

W koncepcji badawczej nie został przedstawiony sposób doboru próby ani nie uzasadniono jej wielkości. Jest to o tyle ważne, że przy omówieniu wyników Autorka posłużyła się analizami statystycznymi.

Uzyskane rezultaty badań oraz przeprowadzona z nimi dyskusja i w tego następstwie wnikliwe rozliczenie się Autorki z postawionymi problemami badawczymi i odniesienie się do postawionych hipotez można uznać za poprawne i wartościowe rezultaty pracy, które mogą stanowić bazę wyjściową do kolejnych poszukiwań badawczych.

W miejsce zakończenia Autorka napisała „Podsumowanie”, w którym odniosła się do postawionych hipotez. Zaproponowała tam także propozycje dla praktyki. Uważam, że w dysertacji powinno być wyodrębnione zakończenie zawierające syntezę całej pracy, ogólne wnioski i wyraźne określenie wkładu badań do teorii oraz rekomendacje dla praktyki. W opiniowanej pracy wszystkie one występują, jednakże w sporym rozproszeniu.

Uwagi szczegółowe

1. Pierwszy problem zależnościowy prawdopodobnie powinien chyba brzmieć: Jaka jest zależność pomiędzy sukcesem zawodowym a czynnikami psychospołecznymi badanych osób? (a nie”czynnikami psychospołeczności badanych osób?”
2. Autorka dość często stosuje określenie „takich, jak” w odniesieniu do zmiennych, badanych zakładów pracy. Powoduje to wrażenie niekonkretności, bowiem wymienione podmioty, czy cechy są traktowane jako przykładowe, tymczasem w badaniach w takich sytuacjach konieczne jest stosowanie zbiorów zamkniętych;

3. Praca zawiera dość licznie występujące błędy edytorskie (literowe). Uwaga ta dotyczy także pisowni niektórych nazwisk autorów przywoływanych tekstów źródłowych (np. s. 243 Paszkowska ma być: Paszkowska; s. 246 Wilisz, ma być: Wilsz;). Nie rzutuje znacząco to na wartość merytoryczną pracy, ale obniża jej odbiór.

Refleksje końcowe i konkluzja

Niezależnie od przedstawionych uwag praca spełnia wymogi stawiane pracom naukowym, stanowi spójną całość o poprawnej, usystematyzowanej, przejrzystej strukturze. Jest kompletna.

Dowodzi dobrej znajomości przez Doktorantkę podjętej w dysertacji problematyki i o dobrym opanowaniu warsztatu naukowego.

Pomimo, że praca została starannie opracowana, pomimo że Autorka niestety nie uniknęła dość licznych drobnych błędów stylistycznych i edytorskich. Nie rzutują one znacząco na ogólną ocenę pracy, warto jednak zadbać o ich wyeliminowanie w przypadku ewentualnego druku rozprawy, na który zasługuje.

Biorąc pod uwagę trafność doboru tematyki pracy i jej aktualność, dojrzałość rozważań teoretycznych jak również zaprezentowany zamysł badań, sposób prezentacji ich wyników oraz prowadzoną z nimi dyskusję uważam, że rozprawa doktorska Pani mgr Anny Lady jest oryginalnym rozwiązaniem postawionego problemu. Stanowić może inspirację do dalszych poszukiwań badawczych, mających na celu ukazanie roli sukcesu w biografiach zawodowych pracowników współczesnych korporacji. Dostarcza wartościowej wiedzy dla praktyki pedagogicznej, szczególnie przydatnej w przygotowaniu zawodowym przyszłych pracowników korporacji, ale też wartej wykorzystania przez kadrę kierowniczą korporacji przy poszukiwaniu optymalnej i efektywnej polityki kadrowej. Spełnia więc również ważne w pedagogice kryterium praktyczności.

Za pozytywną oceną opiniowanej dysertacji przemawiają następujące przesłanki:

1. Wysoka wrażliwość Autorki na człowieka przejawiająca się w trafnym rozpoznawaniu problemów społecznych. W przypadku tej pracy wyraża się ona w trafności określenia problemów związanym z funkcjonowaniem człowieka w korporacji i roli i miejscu sukcesu w jego życiu;
2. Dobre opanowanie przez Autorkę umiejętności opracowania tekstu naukowego z wykorzystaniem tekstów źródłowych;

3. Zaprezentowaną w rozprawie dobrze opanowaną umiejętność projektowania badań naukowych;
4. Wykazanie się przez Autorkę poprawnością analizy wyników badań terenowych, z wykorzystaniem metod statystycznych, oraz konsekwencją w rozwiązywaniu problemów badawczych i przy weryfikacji postawionych hipotez;
5. Uzyskanie nowej wiedzy na temat funkcjonowania pracowników korporacji wzbogacającej teorię pedagogiczną szczególnie w obszarze pedagogiki pracy;
6. Uzyskane wyniki badań umożliwiły zaproponowanie konkretnych rekomendacji dla praktyki społeczno – gospodarczej uwzględniające aspekty pedagogiczne.

Uważam, że Pani mgr Anna Lada sprostала oczekiwaniom określonym w pkt 13 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku mówiącym, że rozprawa doktorska powinna stanowić oryginalne rozwiązanie problemu naukowego oraz wykazywać ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w danej dyscyplinie naukowej oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej lub artystycznej.

Uwzględniając powyższe stwierdzam, że przedłożona do zaopiniowania rozprawa doktorska Pani mgr Anny Lady napisana pod naukowym kierunkiem Pana Prof. dr hab. Ryszarda Bery odpowiada warunkom określonym w art. 13 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595 z późniejszymi zmianami), która z mocy ustawy art. 33 ustawy z dnia 18 marca 2011 roku o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz o zmianie innych ustaw (Dz. U. Nr 84, poz. 455) ma zastosowanie do niniejszego przewodu. W związku z tym stawiam wniosek o przyjęcie rozprawy i dopuszczenie do publicznej obrony, a Doktorantkę do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

